

Důležité informace, otázky a odpovědi

1. Co je koronavirus?

Označení koronavirus se používá pro jakýkoli virus, patřící do podčeledi Coronaviridae. Jde o souhrnné označení pro čtyři čeledi virů, které způsobují onemocnění s různým stupněm závažnosti. Název je odvozen od charakteristického uspořádání povrchových struktur lipidového obalu virů ve tvaru sluneční korony. Může způsobit běžné obtíže, jako je nachlazení, kašel, dýchací obtíže, teploty. Ale také závažnější choroby, jako je dýchací onemocnění zvané těžký akutní respirační syndrom (SARS; Severe Acute Respiratory Syndrome) či infekci MERS (Middle East Respiratory Syndrome). Nový typ koronaviru označovaný jako „nový koronavirus“ neboli SARS-CoV-2 (původně označený jako 2019-nCoV), případně také jako wuchanský koronavirus, se objevil poprvé v na začátku prosince 2019 v čínské provincii Chu-pej, v níž se nachází jedenáctimilionové město Wu-chan. Onemocnění, které tento koronavirus způsobuje, dostalo označení COVID-19.

2. Jak se onemocnění COVID-19 přenáší?

Koronavirus se přenáší z člověka na člověka po úzkém kontaktu. Jedná se o tzv. kapénkovou infekci, která je přenášena vzduchem. Zasahuje nejčastěji sliznice horních a dolních dýchacích cest a spojivky. Inkubační doba je cca dva až čtrnáct dní. Po týdnu od nakažení se nemoc projeví horečkami, které neustupují. Mohou být provázené nepříjemnými pocity, bolestmi kloubů a svalů a objevují se i projevy kašle.

3. Jaké jsou příznaky onemocnění?

Příznaky onemocnění jsou podobné chřipce. Jedná se o zvýšenou teplotu, dušnost, kašel, bolesti svalů či únava. Pouze u některých pacientů vede k rozvoji virového zápalu plic, který může vyústit až v selhání dýchání.

4. Jak se proti nákaze COVID-19 preventivně chránit?

Důležité je postupovat tak, jako při běžném virovém onemocnění tzn. dodržovat základní hygienická pravidla. V současné době Ministerstvo zdravotnictví [nedoporučuje cestovat do zasažených oblastí](#), v případě nezbytných zahraničních cest doporučuje resort zdravotnictví registraci do systému [DROZD](#).

Dále Ministerstvo zdravotnictví doporučuje:

- často si mýt ruce vodou a mýdlem
- vyhýbat se těm, kdo jsou zjevně nemocní
- používat například i dezinfekci na ruce na bázi alkoholu
- nezdržovat se v místech s vyšší koncentrací osob
- při kýchání/kašlání si zakrývat ústa kapesníkem, paží nebo rukávem – nikdy si nezakrývat ústa rukou!

4. Jaké skupiny obyvatel jsou nejohroženější?

Mezi ohrožené skupiny patří zejména senioři, dětské skupiny, chronicky nemocní či osoby s oslabenou imunitou.

5. Existuje vakcína proti nákaze COVID-19?

V současné době není k dispozici vakcína, která by chránila proti tomuto onemocnění. Na vývoji a distribuci nové vakcíny se pracuje.

6. Jaká je tedy léčba tohoto onemocnění?

Pro infekci COVID-19 není doporučena žádná specifická antivirová léčba. Lidé infikovaní koronavirem by měli zahájit podpůrnou léčbu, zmírňující příznaky této infekce. Léčba je vždy individuální a vychází z konkrétních potřeb pacienta. K podpůrné léčbě se využívají běžně dostupné léky, množství symptomů onemocnění COVID-19 se dá úspěšně léčit. Vysokou účinnost léčby potvrzuje na svých stránkách i Světová zdravotnická organizace (WHO).

7. Jak je ČR na šíření epidemie COVID-19 připravena?

Česká republika zavedla celou řadu opatření, která patří v tomto směru k nepřísnějším v zemích EU. Všechny orgány, které mají na starost ochranu veřejného zdraví, Národní referenční laboratoř, nemocnice, zdravotnická záchraná služba a další, jsou ve stálé pohotovosti. Situaci aktivně řeší Bezpečnostní rada státu, Ústřední epidemiologická komise a vláda ČR.

8. S kým se mohu poradit?

Pokud potřebujete poradit v souvislosti s aktuálním výskytem onemocnění COVID-19, ať už jste občan či zdravotník, jsou vám k dispozici jak infolinky Státního zdravotního ústavu, tak i jednotlivých pojišťoven. Podívejte se na [důležité kontakty v souvislosti s koronavirem](#).

Pokud se nemůžete na infolinky dovolat, zachovejte, prosím, především klid. V současné době mohou být v důsledku zvýšeného zájmu o tuto problematiku dočasně obsazené a přetížené. Zároveň je možné informovat se na příslušných krajských hygienických stanicích, popřípadě u vašeho praktického lékaře, který je pro tyto případy instruován.

9. Co mám přesně dělat, pokud pociťuji příznaky onemocnění?

Rozhodně neplatí, že každý, kdo má teplotu a nějaké respirační potíže, trpí infekcí COVID-19! Každý případ infekce koronavirem musí být charakteristický epidemiologickými kritérii – tzn. daný jedinec byl v kontaktu s někým, kdo je infikován, a také klinickými kritérii – tzn. vykazuje symptomy, které jsou charakteristické pro dané onemocnění.

10. Co mám dělat, pokud je mi NAŘÍZENA KARANTÉNA?

Je nutné být doma, v klidu. Zůstat v domácím prostředí, nevycházet a dodržovat režim, který je dán hygieniky. Je třeba se primárně zdržet úzkého kontaktu s dalšími lidmi. V případě zhoršení zdravotního stavu kontaktovat hygienické stanice a linku 112. Za porušení karantény hrozí pokuta až 3 miliony Kč.

10.1. Co když jsem odkázán na sebe?

Pokud žijete sami a skutečně nemáte příbuzné ani známé, kteří by vám mohli nakoupit či zajistit potřebné pohledávky, můžete využít donáškových či jiných distančních služeb. Pokud ani tyto nemůžete použít, můžete si na krátkou dobu dojet například na nákup, nebo pokud máte psa, tak ho vyvenčit. Ale i v tomto případě apelujeme na to, abyste byli maximálně zodpovědní vůči svému okolí, tedy při vycházce používali roušku, před odchodem z domu a při příchodu domů si pečlivě umyli ruce, a hlavně se nezdržovali v prostorech s větší koncentrací lidí po dobu nezbytně nutnou (k nákupu, vyvenčení).

10.2. Můžu přijímat v době karantény návštěvy?

Po dobu karantény určitě ne, starší a chronicky nemocné osoby vůbec. Ve skutečně nezbytném případě je třeba použít roušku a udržovat bezpečnou vzdálenost.

10.3. A co v případě, že žiji v domácnosti s více lidmi, jak se v tomto případě řeší karanténa?

Pokud možno si vyčleňte samostatný pokoj a od ostatních členů rodiny se izolujte. A opět pro vás i ostatní členy domácnosti platí zvýšená hygienická pravidla pro všechny členy domácnosti a používání ochranných pomůcek. Zároveň je třeba udržovat bezpečnou vzdálenost a zamezit fyzickým dotekům.

10.4. Jak dlouho mohu využívat státní pomoc?

Po dobu karantény je možné využít pracovní neschopnosti po dohodě se zaměstnavatelem a lékařem. Zároveň, pokud vám to vaše práce umožňuje, je možné se se zaměstnavatelem domluvit a využít např. home office.

10.5. Jak důsledně bude stát kontrolovat dodržování karantény osob, kterým byla nařízena?

Klíčová je osobní zodpovědnost a dodržovat nařízení vlády a Ministerstva zdravotnictví, to znamená neopouštět karanténu v domácích podmínkách. Je důležité také zdůraznit, že karanténou chráníme nejen sebe, ale také své okolí a celou společnost. Nedodržení karantény může být postihováno také zpětně, a to až do výše 3 miliony Kč. Na dodržování kontrol spolupracuje s hygienickými stanicemi také Policie ČR.

11. Na koho se můžu obrátit, pokud se chci nechat vyšetřit na přítomnost infekce COVID-19?

V případě, že bude mít občan obavy o svůj zdravotní stav související s novým koronavirem, je třeba, aby telefonicky kontaktoval svého registrujícího lékaře nebo lékařskou pohotovostní službu, popřípadě místně příslušnou krajskou hygienickou stanici, kde mu poskytnou informace o dalším postupu v závislosti na zjištěných skutečnostech. (viz. postup výše)

12. Kolik má ČR k dispozici infekčních lůžek?

Celkem je možné využít přes 1000 lůžek na infekčních odděleních po celé České republice. Mezi nimi je specializované pracoviště Nemocnice na Bulovce. Dále lze aktivovat specializovanou vojenskou nemocnici v Těchoníně. Pokud by tyto kapacity byly překonány, tak bude aktivováno zařízení, které se primárně nevěnuje péči o infekční pacienty, a bude upraveno za tímto účelem.

13. Je test na koronavirus schopen odhalit nákazu i v inkubační době?

Jde o test PCR na průkaz nukleové kyseliny. Nejedná se o test preventivní, nýbrž test, který jednoznačně prokazuje, zda je daný jedinec infikován, tzn. jestli má virus v krvi nebo například ve výtěru z dýchacích cest. Národní referenční laboratoř má k dispozici přesnou metodiku Světové zdravotnické organizace, jak vyšetření provádět. Stejně tak ostatní laboratoře, které jsou k provádění testů Ministerstvem zdravotnictví zplnomocněny, mají přesné instrukce, jak testy provádět. Testů je v České republice dostatek.

14. Jsou zavedeny specifické postupy, pokud se ve světě objeví nový typ infekce?

Česká republika má pro tyto situace stanoveny přesné postupy. Ministerstvo zdravotnictví průběžně informuje vedoucí pracovníky v oboru ochrana veřejného zdraví, praktické lékařství a infektologie o aktuálním vývoji epidemiologické situace. Dále resort zdravotnictví informuje také lékaře a všechny pracovníky ve zdravotnictví. V pohotovosti je rovněž Národní referenční laboratoř Státního zdravotního ústavu.

15. Je možné nakazit se koronavirem, pokud si nechám poslat zboží zásilkou z čínských obchodů?

Onemocnění COVID-19 se přenáší stejně jako jiná respirační onemocnění, tedy přenosem z člověka na člověka nejnáze kapénkovou infekcí. Virus nepřežije mimo lidský organismus více než několik hodin.

Proto se ochranná opatření přijímají především na letištích apod., kde je velké množství lidí. Proto zásilkové společnosti nebo například ani Česká pošta žádná taková opatření v souvislosti s možnou nákazou čínským koronavirem z balíků a zboží nepřijala, protože k tomu není důvod.

16. Mohu se před nakažením bránit pomocí pití alkoholu, konzumace česneku či dalšími domácími metodami prevence?

Na sociálních sítích a mnoha webech se objevují zavádějící a nepodložené zprávy a rady o tom, co všechno proti novému koronaviru SARS-CoV-2 zabírá. Uvedené rady a účinky doporučených

přípravků skutečně nejsou prokázány. V současnosti neexistuje zatím žádná opravdu spolehlivá léčba proti onemocnění COVID-19. Světová zdravotnická organizace (WHO) uvádí, že účinnost doporučených postupů či aplikace různých přípravků není ověřena a může být i škodlivá.

17. V ČR je vyhlášen nouzový stav. Co to obecně znamená?

Nouzový stav se vyhláší na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Doba trvání nouzového stavu je nejvýše 30 dnů. Prodloužit se může pouze po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny. Nouzový stav se vyhláší jako zákon. Vyhlášení, prodloužení a zrušení nouzového stavu se oznamuje dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

V případě vyhlášení nouzového stavu mohou být dle krizového zákona č. 240/2000 Sb. na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezena některá práva a svobody.

Občanů ČR se vyhlášená krizová opatření mohou dotknout např. v povinnosti strpět zákaz vstupu, pobytu, pohybu ve vymezených objektech nebo rizikových oblastí z důvodu omezení šíření nákazy. Vyhlášená krizová opatření mohou být přijata k usměrnění spotřeby a dodávek zdravotních prostředků a léčiv a dalších věcných prostředků pro řešení situace, k přijetí opatření v dopravě, zajistí přednostní zásobování dětských, zdravotnických nebo sociálních zařízení či bezpečnostních sborů a složek IZS.

Nouzový stav pro celou Českou republiku byl vyhlášen dne 12. března 2020 ve 14:00 v délce 30 dnů.

18. Mohu v současné situaci, kdy je vyhlášen nouzový stav, cestovat?

Sledujte aktuální informace na webových stránkách [Ministerstva zahraničních věcí ČR](#) a [Ministerstva dopravy ČR](#). Aktuálně vláda z pátku 13.3. na sobotu zakázala cesty do vysoce rizikových zemí. Vláda také vyhlásila zákaz vstupu do Česka cizincům z rizikových zemí. Jsou mezi nimi i Rakousko a Německo, z toho důvodu nebude pro cizince možné vstupovat do Česka přes hraniční přechody s těmito zeměmi. Českým občanům vláda zakázala cestovat do těchto zemí, výjimka platí pro řidiče zásobování nebo záchranáře.

Od soboty mohou lidé cestovat za hranice pouze osobními automobily, přeshraniční osobní autobusová, vlaková nebo lodní doprava se pozastavuje. Nová opatření se dotknou i mezinárodní osobní letecké dopravy.

Vláda v rámci vyhlášeného nouzového stavu zakázala všem dopravcům v mezinárodní osobní silniční, železniční i vodní dopravě přepravu cestujících přes hranici České republiky. Umožněn je návrat Čechů zpátky do země nebo cizincům se naopak umožňuje opustit Českou republiku.

Zákaz přepravy na silnicích se týká osobní linkové dopravy zajišťované vozidly nad 9 osob, u drážní a vodní dopravy se týká všech mezinárodních vlaků nebo lodí v osobní dopravě.

Vláda také zakázala využívat v rámci obchodní letecké dopravy s cestujícími na palubě, při níž je překračována hranice České republiky, jiná letiště než mezinárodní veřejné letiště Václava Havla Praha (Praha/Ruzyně, LKPR).

19. Mohu se do ČR vrátit?

V rámci krizového opatření vláda umožňuje návrat vozidel nad 9 osob občanům České republiky, kteří míří zpět do České republiky. Obdobně se cizincům umožní opuštění území České republiky.

Dopracům v mezinárodní silniční osobní dopravě se sídlem v ČR jakož i dopravcům se sídlem mimo ČR je umožněno dopravit prázdné autobusy bez cestujících do nebo mimo území republiky.

Stejně tak je vládou umožněno dopravcům v mezinárodní drážní osobní dopravě se sídlem v ČR, jakož i dopravcům se sídlem mimo ČR dopravit prázdné soupravy bez cestujících do nebo mimo území ČR.

Dopravcům v přeshraniční vnitrozemské vodní osobní dopravě se sídlem v České republice se stejně jako dopravcům se sídlem mimo Českou republiku umožňuje dopravit prázdná plavidla bez cestujících do nebo mimo území České republiky.

20. Kde byla již infekce koronavirem SARS-CoV-2 prokázána?

Infekce virem SARS-CoV-2 již byla prokázána ve většině zemí světa. Aktuální stav šíření nákazy můžete sledovat na našich stránkách, na webu www.worldometers.info/coronavirus/ či na stránkách [Světové zdravotnické organizace \(WHO\)](http://www.who.int).

21. WHO vyhlásila ve světě stav pandemie. Co to konkrétně znamená?

Pandemie je epidemie velkého rozsahu zasahující více kontinentů. Jedná se tedy o výskyt onemocnění s vysokou incidencí na velkém území (kontinenty) za určité časové období. Opakují se však pandemie chřipky A, zejména po závažnější antigenní změně chřipkového viru (španělská chřipka aj.). Rovněž šíření SARS zvládnuté za značné náklady bylo vážnou hrozbou. Pandemii představuje i od prosince 2019 probíhající epidemie koronaviru SARS-CoV-2 (onemocnění COVID-19). Za pandemii ji Světová zdravotnická organizace prohlásila 11. března 2020. V minulosti se celosvětové pandemie týkaly zejména chřipky, dále také moru, cholery či skvrnitého tyfu. Od 80. let 20. století je velkým nebezpečím pandemie AIDS, virem HIV bylo v roce 2018 zasaženo přes 37 milionů lidí, většinou obyvatel subsaharské Afriky.

22. Co doporučuje WHO a další mezinárodní organizace v souvislosti s koronavirem?

Pro tyto situace používá MZ prostředek pro urgentní výměnu informací, tzv. Early Warning and Response System. Jedná se o uzavřený systém, díky kterému můžeme průběžně komunikovat na každodenní bázi s ostatními státy. Dále se MZ účastní pravidelných telekonferencí Výboru pro zdravotní bezpečnost EU (angl. HSC-Health Security Committee), kde jsou sdíleny informace. Konkrétně informace o tom, jaký je epidemiologický vývoj a dále v rámci telekonference zaznívají odborná a relevantní vyjádření Světové zdravotnické organizace (WHO) a Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC).

Zároveň WHO nabádá země, aby v současné situaci adekvátním způsobem zpřísnily mimořádná opatření s cílem snížit možnost dalšího šíření nákazy a ochránit české občany, především zvláště rizikové skupiny náchylné k onemocnění.

23. Jaká opatření na základě současné situace Ministerstvo zdravotnictví a česká vláda zavedla?

Ministerstvo zdravotnictví a vláda ČR v souvislosti se šířením nového koronaviru v Evropě přistoupilo od konce ledna postupně jak k preventivním, tak i k mimořádným opatřením v České republice. Sledujte aktuální vývoj opatření.

24. Může Ministerstvo zdravotnictví zakázat veřejné akce nebo uzavřít veřejná místa?

Ano, v rámci nouzového stavu může. Už se tak děje. Sledujte aktuální vývoj opatření.

25. Neměla by Česká republika uzavřít hranice?

Není to řešení, které by zabránilo šíření koronaviru do ČR. COVID-19 funguje stejně jako běžné respirační onemocnění, které se přenáší kapénkovou cestou. Žádný stát takový přenos nemůže zcela ovlivnit, ale zpřísněním opatření jej může výrazně omezit.

26. Proč nejsou nikde dostupné roušky a respirátory?

V současné době je vysoká celosvětová poptávka po ochranných prostředcích, jako jsou roušky a respirátory. Z tohoto důvodu registrujeme výpadky dostupnosti na českém trhu. S obdobnou situací se nyní potýká celá Evropa. Situaci aktivně řešíme.

27. Jak je možné, že stát nezajistil dostatečné množství roušek a respirátorů?

Současná celosvětová poptávka je tak vysoká, že veškeré zásoby byly rychle vyčerpány. Roušky a respirátory jsou klíčové zejména pro zdravotníky za účelem ochrany zdravotníků v nemocnicích a v terénu a zefektivnění zdravotní péče o osoby nakažené koronavirem. Dále také pro lékárníky, policisty, záchranáře či hasiče. Ti jsou takzvaně v první linii. V době šíření takovéto nákazy je klíčové zajistit poskytování zdravotní péče a chod nemocnic. Pro širokou veřejnost je mnohem důležitější a účinnější dodržovat základní hygienická pravidla a omezit veškeré cestování. Ministerstvo však dělá maximum, aby ochranné prostředky zajistilo. Komunikujeme s výrobcí a dodavateli a prověřuje dostupnost těchto prostředků na trhu.

28. Ochrání mě proti onemocnění COVID-19 textilní rouška?

Při kontaktu s pacientem s příznaky akutního respiračního onemocnění je třeba dodržovat standardní opatření proti přenosu infekce kapénkami. Nejdůležitější je, aby nemocní dodržovali respirační etiketu při kašli, kýchání a smrkání, používání jednorázových kapesníků, a také hygienu rukou. Ohleduplnost a dodržování opatření je nezbytné u symptomatických pacientů i zdravotnického personálu, který je ošetřuje. Roušky jsou určeny zejména k ochraně okolí, tedy aby již nemocný člověk nešířil nemoc dál kapénkovou cestou. Použitím běžných roušek se člověk před nákazou COVID-19 neochrání, může však zabránit jejímu dalšímu šíření v případě, kdy by byl sám již infekční. Ochranu proti přenosu nákazy od jiného člověka může poskytnout pouze respirátor se stupněm filtrační ochrany proti virům, případně v určité míře také speciální roušky vyráběné s použitím nanotechnologických výrobních postupů.

Otázky a odpovědi pro vás průběžně aktualizujeme a doplňujeme.

!! Pro aktuální informace sledujte také sociální sítě Ministerstva zdravotnictví a případně další důležité webové stránky [Státního zdravotního ústavu](#), [Světové zdravotnické organizace](#) či [Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí](#).

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví